

Information Commons 9. Ještě více commons

Information commons (IC) jsme v tomto seriálu představili jako koncepci, díky níž mohou knihovny zdokonalit a zkvalitnit své služby. Mohlo by se zdát, že IC je platná a zajímavá pouze pro knihovny. Není tomu tak a v tomto díle si ukážeme, kde všude můžeme tuto koncepci uplatnit resp. jak ji můžeme nahlížet.

Information commons obecně znamená integraci a synergii služeb, které byly původně poskytovány odděleně stejné cílové skupině. IC je tak často viděna jako princip spojování a spolupráce různých oddělení tak, aby jejich klient mohl přes jedno „rozhraní“ získat přístup ke všem nabízeným službám. Odhlédneme-li však od institucionální a fyzické podstaty commons, můžeme IC vidět například jako velké přístupové brány k informacím z určité oblasti nebo jako informační zdroje, služby či programové produkty vytvářené na principu kolaborativních sítí.

Podívejme se, jaké může mít IC podoby. IC může být výsledkem spolupráce a aktivního zapojení mnoha lidí nebo institucí do jednoho společného projektu, jehož cílem je vývoj programovacích nástrojů nebo informačních služeb a jejich zpřístupnění všem. Open Source, iniciativa Open Access Archive a nebo slavný projekt Gutenberg www.gutenberg.org jsou známými příklady. Například projekt Gutenberg má k sobě navázány další IC iniciativy, jednou z nich je síť vzdálených korektorů, tedy lidí, kteří pomáhají opravit chyby v elektronických knihách, pracují na dálku a společně

www.pgdp.net/c/default.php. Již zmíněná Open Source iniciativa má ze sebou také rozvoj prohlížeče Mozilla a Netscape. Právě k Mozille se váže projekt otevřeného katalogu, který strukturuje obsah celého internetu <http://dmoz.org/about.html>.

Tím se dostáváme k dalšímu typu IC a to velkým otevřeným zdrojům obsahujícím obrovské množství informací, strukturovaných, popsaných, vytvořených či jinak zpracovaných lidmi, kteří spolupracují v rámci sítě internet. Jedním z mnoha známějších příkladů je Open Video Project ze Severní Karolíny www.open-video.org, který sdružuje postupy a výsledky zpracování digitálního videa. Jemu podobný je projekt „Still Water“ zaměřený na obrázky a další grafiku. Mezi další podobné zdroje patří Internet Archive www.archive.org, ibiblio z Chappel Hill www.ibiblio.org, DSpace www.dspace.org a mnoho dalších. Jako příklad otevřeného, široce sdíleného a na partnerství tří sektorů založeného zdroje ze specifické oblasti můžeme uvést projekt Bio One z oblasti biologie www.open-video.org. Jako třetí typ specifických commons můžeme nabídnout třeba elektronickou komunikační platformu, na jejímž základě probíhá komunitní plánování – digitální prostředí totiž umožňuje zapojení všech občanů v čase, který jim vyhovuje například www.westsidecic.org.

Mgr. PETRA JEDLIČKOVÁ
Ikaros
jedlickova@ikaros.cz

FOTO: RADOŠLAV BERNAT

■ (kov) Rada města **Bílovec** schválila dohodu o partnerství při realizaci projektu „**Informační systém pro komunikaci občana s úřadem**“. Dohoda byla uzavřena se statutárním městem Ostrava. Základním obsahem projektu je vytvoření veřejné komunikační infrastruktury a zprovoznění vybraných služeb veřejné správy v elektronické podobě. Součástí projektu by měl být informační systém, který by měl minimalizovat návštěvy občanů a urychlit činnost úřadu, a to prostřednictvím tzv. vzdálených komunikačních kanálů. Město Bílovec z tohoto projektu získá potřebné informace a o případné finanční prostředky na hardware a software se pokusí požádat v rámci programu SROP.

Zprávy z ministerstva informatiky

Ministerstvo informatiky pracuje na dalším rozvoji **Portálu veřejné správy www.portal.gov.cz**. V průběhu tohoto roku byly k transakční části připojeny další úřady: Úřad vlády a jeho Informační systém o státní službě a platech a Krajský úřad Středočeského kraje a jeho Předložení odvolání Stavebního úřadu. Do konce roku bude možné přes Portál veřejné správy zasílat elektronická daňová přiznání.

Na mapovém serveru Portálu veřejné správy byly zveřejněny další tematické vrstvy: Hranice působnosti pracovišť Agentury ochrany přírody a krajiny, Skody na vodách a pokuty České inspekce životního prostředí a výstupy z Integrovaného registru znečišťování.

Ministerstvo informatiky dále v rámci projektu Portál veřejné správy zprovoznilo diskusní server pro podporu tvorby aplikací pro transakční část Portálu veřejné správy. Vývojáři na adrese

<https://bezpecne.dev.gov.cz/diskuze/> naleznou diskusní fóra o vývoji aplikací pro jednotlivé implementované služby a jejich transakce, nejčastější otázky a odpovědi na ně, vývojářskou dokumentaci, ukázky zdrojových kódů a další užitečné informace.

-micr-

Zprávy z krajů

■ Moravskoslezský hejtman Evžen Tošenovský odpovídá na běžné dotazy občanů na webových stránkách kraje www.kr-moravskoslezsky.cz. Rozšířily se tím možnosti veřejnosti komunikovat s hejtmánem kraje přímo a velmi rychle. Zatím zodpovězené dotazy se týkaly například problémů s hledáním práce, vzděláním, ale třeba i s hromadnou dopravou nebo prací na úřadech. Nechybí ani otázky zaměřené na práci samosprávy i krajského úřadu.

■ V šesti jazykových verzích zveřejňuje Jihočeský kraj na svých webových stránkách www.kraj-jihocesky.cz základní informace o regionu a jeho orgánech. Pro usnadnění orientace uživatelů české verze byla zároveň zprovozněna takzvaná „Mapa webu“. Cílem úprav webových stránek Jihočeského kraje je poskytnout domácím i zahraničním uživatelům možnost intenzivnějšího využití tohoto komunikačního média v zájmu zvýšení informovanosti o regionu.

Sondy do nitra internetu 101

Doplňkové navigace webu – účinná pomoc uživatelům

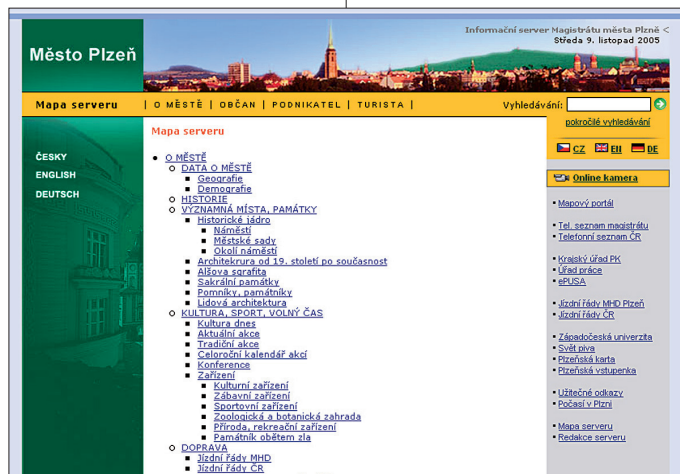
Mapa webu/mapa serveru – jednoduše k informacím

Ze statistiky vyplývá, že 48 procent webových prezentací odkazuje ze své úvodní stránky na **mapu webu (site map)**. Mapa webu, někdy též označovaná jako **mapa serveru** je specializovaná stránka, která přináší přehledný a hlavně strukturovaný seznam odkazů vedoucích na každou jednotlivou stránku webu. Patří proto k velmi používaným a užitečným navigačním pomůckám.

případně u redakčních a publikačních systémů.

Cesta webem

Odkaz na stránku, která ve struktuře webu leží na vyšší úrovni a je jakýmsi nadřazeným mateřským dokumentem, je velmi užitečné opatření, které zajistí větší komfort při prohlížení webové prezentace. Lze tak snáze pochopit, ke které sekci či tématu se prohlížená stránka váže a přispívá k rychlejší orientaci při cestě webem. Vhodnou možností, jak toto zaji-

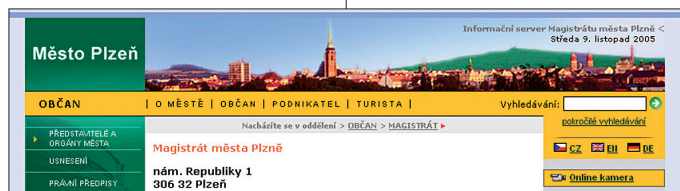
Obr. 1

Mapa webu (viz obrázek 1) je velmi prospěšná nejen běžnému uživateli, který má na jedné stránce soustředěny veškeré informace o struktuře webu, ale je jednou z podmínek, jak zajistit bezbariérový přístup k informacím pro handicapované uživatele.

Aby mapa webu byla snadno dostupná, musí se na mapu webu odkazovat z každé stránky. Je potřeba mít na paměti, že ne každý uživatel přichází na web přes jeho hlavní vstupní stránku.

stít, je doplňková navigace tzv. **cesta webem**, označovaná jako **drobečková navigace (breadcrumbs navigation)**.

Ve své nejjednodušší podobě může vypadat třeba takto: **Úvodní stránka > Hlavní sekce > Podsekce > Prohlížená stránka**. Kromě základní navigace lze tuto doplňkovou navigaci použít v případě, že se potřebují rychle vrátit zpět na nadřazenou úroveň informací. V konkrétní realizaci může cesta webem vypadat následovně (viz obrázek 2). V tomto případě je možné klik-

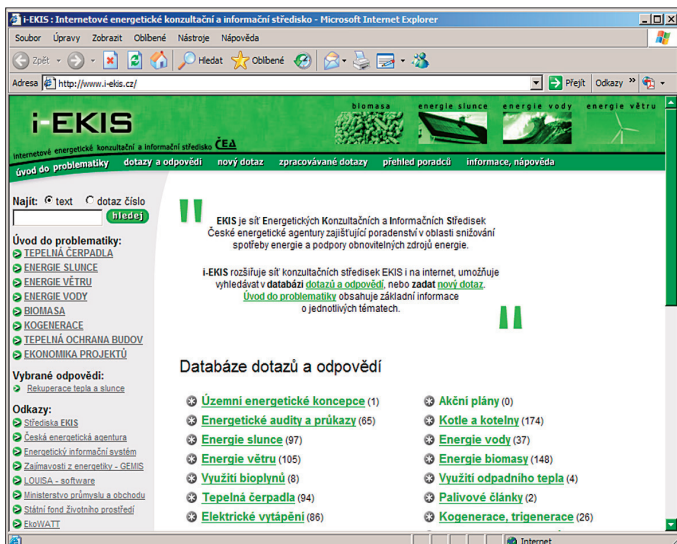
Obr. 2

O mapě webu se zmiňují i Pravidla tvorby přístupného webu, která uvádějí, že: „Všechny webové stránky rozsáhlejšího webu obsahují odkaz na přehlednou mapu stránek“.

Mapa webu může být u menších prezentací udržována webmasterem nebo je možná i automatická generace používaná u rozsáhlejších webových prezentací,

nutím na červenou šipku, která naznačuje pokračování v hierarchii stránek, rozbalit položky dostupné v nižší úrovni informační struktury a přejít na zvolenou stránku – nižší informační úroveň.

Ing. EVŽEN VANĚK
EVANEK Web Design Studio
evanek@evanek.cz

i-EKIS – energetická první pomoc na internetu

Stavíte dům a nevíte, zda je výhodnější ho vytápět plynem či si pořídit tepelné čerpadlo? Máte projekt na výstavbu a chcete si ověřit, zda tepelné ztráty nevycházejí příliš vysoké? Hodláte obydlet dodatečně izolovat a netušíte, jak silná vrstva izolace je optimální? Uvažujete o solárních kolektorech a nevíte, zda stát jejich instalaci podporuje? Bydlíte v panelovém domě a zajímáte se o možnosti, jak snížit vysoký účet za energii? Pak právě pro vás je zde internetová energetická poradna České energetické agentury! Na webové adrese **www.i-ekis.cz** najdete velké množství informací a rad z oblasti úspor a obnovitelných zdrojů energie. Dozvíte se tu nejen velké množství přístupně podaných informací o netradičních zdrojích energie, jako jsou solární kolektory, větrné elektrárny, energie biomasy, kogenerační jednotky či zmíněná tepelná čerpadla, ale především tu najdete databázi více než dvou tisíc dotazů a odpovědí na dané téma. Pokud mezi už zodpovězenými dotazy „své“ téma nenajdete, můžete zadat vlastní dotaz, který během několika dní zodpoví některý z odborníků pracujících pro síť Energetických konzultačních a informačních středisek České energetické agentury (EKIS ČEA). Rozhodně se ale vyplatí si nejdříve projít už zodpovězené otázky, vždyť třeba v oblasti zateplování jich databáze obsahuje téměř sedm stovek! Velké množství otázek a odpovědí lze najít i v oblastech měření a regulace či rekonstrukce otopných soustav. Mnoho dotazů je věnováno i jednotlivým druhům obnovitelných zdrojů energie. Informace podávané touto formou nejsou úplně podrobné, jde v podstatě o takovou „energetickou první pomoc“. V případě potřeby, pokud například potřebujete podrobnější vysvětlení, výpočty, si pochopitelně můžete domluvit konzultaci s poradcem v některém ze středisek EKIS, kde se vám budou věnovat až dvě hodiny zdarma. Seznam poradců, stejně jako všech středisek EKIS, je na uvedené webové stránce rovněž uveden, a najdete tu i mnoho užitečných odkazů na další instituce, které se této problematice věnují. Projekt i-EKIS je provozován v rámci Státního programu na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů.

JANA PLAMÍNKOVÁ